

## Nuomonės apie rašytoją:

O dėl Žemaitės tai man tas „š“ – metafora. Jos tekstas – grubus, tiesmukiškas, tema – valstietiška buitis. Ir, kas juokingiausia, ji – tai mūsų realizmas. Palyginus Žemaitę su Balzaku – nei juoktis, nei verkt.

Aš ją vertinu tik kaip istorinį faktą, kaip moteriškę, prisidėjusią prie lietuviškos literatūros gimimo – juk XIX a. pabaigoje tik kūrėsi mūsų literatūrinė mintis. Nors, aišku, Baranauskas jau buvo sugebėjęs valdyti ir grakštesnį žodį. Taigi nuo Žemaitės tekstų man išties labiau š dvelkia nei skaitymo malonumu.

/Salsa, 2009 sausis/

Atsiverčiau Savūnės duotą nuorodą ir atnaujinau savo dar mokyklinę pažintį su Žemaite. Ir padvelkė ji man ne š...., o labai gyva, sodria kalba. Tokia tikrai žemaitiška – tiesmuka, grubia, bet tikra. Beje, nereiktų pamiršti ir to š.... kvapo – juk jis mus maitina. Žinoma, jei valgome natūralias, o ne prifarširuotas chemijos daržoves ir geriame tikrą pieną.

Žemaitės su Balzaku nė nelyginčiau, nes Lietuvos ir Prancūzijos istorija bei kultūrinė tradicija iš esmės skiriasi. Esame agrarinė tauta, iš kurios kišenės plūgas verčiasi, bet visais būdais

stengiamės to plūgo neparodyt – gėda prieš užsienį.

**/Darbinga**, 2009 sausis/

O Žemaitė buvo tuo metu labai moderni moteris. Mano lietuvių k. mokytoja pasakojo, kad ir tą įžymią skarelę ji tik tai nuotraukai užsirišo, ir rūkė. Valstietišką buitį juk tik ištekėjus pažino ir labai taikliai savo kūrinuose atvaizdavo. Mokėjo ir lenkų, ir prancūzų k. Amerikoj turbūt ir anglų k. išmoko.

**/balta**, 2009 sausis/

Aš ir pati į tą nuorodą įlindau. „Petra Kurlmelj“ perskaičiau. Na, man tai, kad Kurlmelis ne į tarnybą ministerijon vaikščiojo, o vežimus kaime dirbo, visai netrukdo ir net nebuvo nuobodu, tikrai daug įdomiau nei privalomųjų skaitinių laikais.

Ir pati Žemaitės asmenybė įdomi: iš bajoraičių nutekėjus į valstiečius, valstietišką gyvenimą gyvenus, bet prieš jį maištavus, jau gerokai solidaus amžiaus pamilus jaunesnį vyrą, puolus į visuomeninę veiklą... kultūrinis darbas Vilniuje, Peterburgas, penkeri pragyventi metai Amerikoj... tais laikais – laisvamanė, feministė... ir visur nerimo, visur kibirkščiavo. Toks ir jos stilius, gyvas, vaizdus, kibirkščiuojantis, gaivališkas, su velniukiškais pašmaikštavimais, jaučiant žodį.

[...] O keturvėjininkai visai mėgo Žemaitę, tiksliau, jos stilių. Aš sakyčiau, ji turiniu realiste, bet raiška tai gal... ekspresioniste kokia?

**/Savūnė, 2009 sausis/**

Žemaitė kaip asmenybė – sutinku, originali. Kaip ir Salomėja. Gaila, kad mūsų literatūros vadovėliuose ir viena, ir kita taip numelioruotos, jog iš įspūdingos biografijos belieka tik kaip bjaurus lipdukas prisiklijavusi skarelė ar kuodžiukas su languota suknele.

Bet ką padarysi – kadangi sakiau, jog žaviuosi manieringumu, tai man ir tas Lenkijos mergelių kopijavimas – labai žavus. O štai Žemaitės „pakalusios asmenybės“ jos kūrinuose nežvelgiu. Viskas buitiška, viskas šiurkštu – ne, tiesiog ne mano stilius...

[...] Realizmas – ne ironija. Arba Vingių Jono apibūdinimas, kad nosis – kaip bulvė, o marškiniai džiaugiasi baltais vadinami – dar ne jumoras. Tuo atžvilgiu iš šiandieninės perspektyvos kur kas labiau pakalęs Donelaitis atrodo.

**/Salsa, 2009 sausis/**

Ne, man ne viskas buitiška – yra ir lyrizmo, tik jis nėra toks šampinis, banalus, yra psychologizmo, o dar kokie dialogai...

**/Savūnė, 2009 sausis/**

Man Žemaitė visad labai patiko. Konkreti, aiški, sodri ir nevyniojanti į vata... jei sh... tai sh... konkrečiu ir aišku.

/saule^, 2009 sausis/

O, skaitytojams Žemaitė turėjo atrodyt labai novatoriška – tarp tų visų romantinių plevėnimų, „skaitytojo kilnios dvasios ugdymų“ prakalbo į juos ta kalba, kokia kalba jie patys, atpažįstamom situacijom, tiesiais šiurkščiais juokeliais ir – taip, ir ironija, ir grotesku. O svarbiausia, jos pagrindinis objektas buvo žmogus, tipiški charakteriai (o ne vienišo romantinio save patį idealizuojančio herojaus), poelgiai, santykiai, likimai, tačiau ne apibendrintai, o individualizuotai pateikti.

/Savūnė, 2009 sausis/

Apie mano kaimynę amžinatilsį Žemaitę, prašyčiau pagarbiai. Jos kalba – tipiškas žemaičio nacionalinio (....) charakterio atspindys. Žemaičiams būdinga kalbėti tiesiai šviesiai, rašyti apie tai, ką matai, o dar geriau, gali pačiuopinėti. Kada nuvažiuoju į Dzūkiją, manęs nuolat klausia, ko mes baramės. O mes visai nesibaramė, tik normaliai kalbamės. O mūsų ausiai dzūkai niekada nesibara, tik ciksi. Man patinka Žemaitės kūrybos motto: jei šeimoje moters valia, tai viskas gerai. „Petras Kurmelis“ ne visai tinka, bet kad Marcė labai jau nesimpatiška, išimtis net tarp netikusių vyrų.

Tiesą sakant, nė viena iš tų XIX a. pabaigos moterų nebuvo tikros rašytojos. Rašė, nes nebuvo kam, visos yra buvusios susitikusios, viena kitą pabakiodavo (t. y. paskatindavo rašyti, vertimas iš žemaičių k.), pagirdavo. Man rodos, įdomesnės už jų kūrinis yra jų pačių gyvenimo istorijos, ypač kai jas pasakoja Vaižgantas. Tikrai nežinau, ar internete galima rasti Vaižganto paskaitų konspektus, bet ten bajorių per akis. Beje, man labiausiai prisimena Bitės apsakymas „Dievui atkišus“. Brrrrr. Besilaukiančioms nerekomenduoju.

/Aimma, 2009 sausis/

O konkrečiai Žemaitės neniekinu. Ir neaukštinu. Priimu ją kaip literatūros istorijos faktą, manęs nežavintį, bet tiesiog atitinkamą to laikmečio produktą. Rašiusį grubiai, rašiusį man neįdomiomis temomis, bet reikia bent jau pasakyti ačiū, kad apskritai kažką rašiusį, nes mūsų grožinė literatūra tuo metu ne apgailėtina lygyje buvo, o... jos praktiškai išvis nelabai buvo, tik keletas netikėtų išimčių, veikiausiai egzotikos, nei įprastos kultūrinės kasdienybės.

/Salsa, 2009 sausis/

Paskaitinėjau truputį Žemaitę. Šiaip, probėgšmais, „Marčią“ ir „Petrą Kurmeli“. Kalba tikrai sodri. Ir vietom tokia jau tikra, kad dar kiek tikresnė - ir būtų nebejauku klausytis. Bet man patinka.

/Jurzole, 2009 sausis/